

homo, alia substantia Deus, alia substantia homo, et subdit: *Homo potius in Filio quam Filius in Patre*; videtur igitur loqui de natura ipsa, nam si de supposito loqueretur, falso diceret: *Alia substantia Deus, et alia substantia homo*. Quod si admittatur hic sensus, adhuc exponi posset humanitatem dici potius in Filio quam Filium in Patre, non propter majorem, nec aequalem unitatem, sed quia humanitas quodammodo immediatus est in Filio, et cum illo componit unum hominem, Filius autem est in Patre tantum ratione naturæ, unde ex unione eorum inter se non resultat aliquid unum, sed solum ex unione quam habent cum natura; et ad hoc videtur tendere exemplum quod statim subdit Augustinus, scilicet, quod anima mea magis videtur esse una cum anima alterius, quam cum corpore meo, et tamen magis est in corpore meo quam in anima alterius. Recte tamen et fortasse melius exponitur Augustinus cum D. Thoma, ut de persona hujus hominis et Filii loquatur; cum autem dicit: *Alia substantia Deus, alia substantia homo*, sensus est, quod, licet idem sit Deus et homo, alterius tamen essentiæ sit, in quantum Deus, et alterius, in quantum homo; sicut, licet caro et anima sint una persona, tamen alia substantia est anima, et alia corpus; tamen, quia unus et idem Filius est utriusque substantiæ humanae et divinæ, ideo homo dicitur magis esse in Filio quam Filius in Patre.

DISPUTATIO IX.

In duas sectiones distributa.

DE EXCELLENTIA ET PERFECTIONE HUJUS UNIONIS,
QUÆ EST INCARNATIO.

Post explicatam essentiam, seu quidditatem hujus unionis, convenienti ordine sequitur ut gradum perfectionis explicemus, quod dupliger fieri potest. Primo, considerando formaliter perfectionem unionis in ratione unionis. Alio modo considerando perfectionem hujus unionis in genere entis, vel in perfectione gratiae; recte enim fieri potest ut unio sit imperfecta in genere entis, quia ex imperfectis rebus fit, et quod ex illa resultat, est imperfectum ens, et tamen quod in genere unionis sit perfecta, quia videlicet perfecte unit extrema, ita ut unum per se ac perfecte componant; quomodo unio, verbi gratia, inter materiam et formam cœli in genere entis minus

perfecta est quam unio animæ rationalis et corporis, quamvis in genere unionis perfectior sit; et idem e converso accidere potest; et interdum etiam potest unio utroque modo esse perfectior, vel minus perfecta, ut facile potest exemplis demonstrari. Utrumque igitur de hac unione sigillatim ac breviter inquirendum est.

SECTIO I.

Utrum hæc unio in ratione unionis sit omnium maxima.

1. Loquemur in hoc dubio de unione quæ proxime fit inter humanitatem et subsistentiam Verbi, nam, illa cognita, et perfectione ejus, facile constabit quid de unione duarum naturarum in una persona dicendum sit. Durandus ergo, in 3, dist. 5, negat hanc unionem esse maximam; putat enim unionem materiae et formæ, seu animæ et corporis esse majorem. Primo, quia major est unitas essentiæ quam unitas personæ; ex materia autem et forma fit una essentia, non autem ex Verbo et humanitate. Secundo, quia materia et forma ita uniuntur ut non possint separari salva utriusque consistentia; Verbum autem et humanitas ita uniuntur, ut, etiam si separarentur, optime possint consistere. Tertio, addi potest materiam et formam natura sua coaptari per modum actus et potentiarum, et ideo majorem habere proportionem, ut intimus ac perfectius uniri possint, quam Verbum ad humanitatem. Quarto denique, ex materia et forma, seu anima et corpore, resultat duplex unio, naturæ et personæ, quæ non solum extensive, sed etiam intensive videntur excedere, tum ex parte unitatis essentiæ propter dicta, tum ex parte unitatis personæ creatæ quæ inde resultat; cum enim illa non componatur ex rebus distinctis, sicut persona Christi ut humana, sed tantum ex re et modo; videtur esse magis una; ergo omni ratione illa unio videtur major.

2. *Unio hypostatica in ratione unionis omnium maxima.* — *Compositio ex partibus integralibus qualis.* — Nihilominus dicendum est cum communi sententia, hanc unionem esse maximam formaliter, et in ratione unionis; intelligendum vero est comparationem fieri inter proprias uniones, seu compositiones ex rebus realiter distinctis, quod inferius explicabitur. Hanc vero sententiam docuit D. Thomas hic, et clarius in 3, d. 5, q. 1, art. 3, q. 2, quem ibi sequuntur Palud., q. 3, art. 3;

Capreol., q. 1, conc. 3, et in illius defensione. In eamdem inclinat Scot., d. 6, q. 1, ad argumenta, et Bonav., q. ult., qui tamen variis utitur distinctionibus, et multum confundit comparationem in dignitate, et in vinculo unionis; clarius id docuit Alens., 3 p., q. 7, n. 2, art. 3, et Mars., in 3, q. 2, art. 1, conclus. 4, clarius q. 3, art. 2, p. 4, ubi tamen non bene explicat D. Thom. sententiam. Cittatur pro hac sententia Bernard., lib. 5 de Considerat., ad Eugen., post medium, ubi solam unitatem trium personarum in divina essentia dicit superare hanc unionem; sed Durandus illum explicat de dignitate unionis propter perfectionem personæ, non propter perfectionem vinculi et conjunctionis. Sed Bernardus aperte de conjunctione loquitur, ideo enim dicit unitatem Trinitatis esse majorem, non quia natura divina dignior est, sed quia personæ sunt ipsa natura. Et hanc unionem probat esse majorem ceteris, non quia persona Verbi dignior est, sed quia est maxime una et simplex. Citari etiam potest Leo Papa, serm. 17, de Passione Domini, ubi tamen solum habet hæc verba: *In tantam unitatem, Dei et hominis natura convenit, ut nec supplicio potuerit dirimi, nec morte disjungi.* His tamen verbis tacite indicat hanc unionem majorem esse unione animæ et corporis, quæ morte dissolvi potuit, quo argumento frequenter utuntur Theologi; et quamvis non videatur omnino urgens, quia id fieri potuit ex omnipotente voluntate Dei, quamvis unio in se non esset maxima; et interdum fieri potest ut unio dissolvi non possit, quia forma caret contrario activo, quamvis unio in se non sit major, ut unio caloris cum suo subjecto non est minor quam unio alterius accidentis, licet propter oppositionem contrarii facilius dissolvatur ejus unio; nihilominus non est contemnenda illa ratio, quia, cum aliis conjuncta, potest ad excellentiam hujus unionis explicandam conferre, praesertim hoc modo explicata, quod hæc unio, quia est superioris et excellentioris ordinis, requirit infinitam virtutem, et influxum causæ agentis adeo perfectum, ut a nullo alio vinci aut superari possit; et hinc fit ut non habeat formam contrariam aut repugnantem sibi, per quam dissolvi possit, atque adeo ut natura sua, et non solum ex beneplacito Dei sit indissolubilis et perpetua, quod multum refert ad perfectionem unionis ut sic. Potest etiam pro hac sententia citari Cyrillus, lib. de Incarnat. Unigenit., c. 7, ubi hanc unionem

Averroī tribui solet, *ex intellectu et intelligibili fieri maxime unum, quia intellectus fit ipsum intelligibile*, magis per metaphoram quam ex re ipsa et veritate dictum est; hic autem verissime et propriissime Verbum factum est homo per intimam humanitatis conjunctionem.

3. Et ex his aperte concluditur unionem duarum naturarum in persona Verbi esse maximam omnium inter omnes uniones duarum rerum in aliquo tertio. Probatur ex dictis, quia illud unum, in quo uniuntur istae naturæ, est in se maxime unum et indivisibile, et alteri naturæ non solum unitur, sed est unum cum ipsa; alteri vero maxime unitur, ut ostensum est; ergo.

4. *Responsio.* — Ad fundamenta Durandi facile respondeatur. Ad primum, nego unitatem essentiæ compositæ ex materia et forma, esse majorem unitate personæ, formaliter ac præcise loquendo; quod ideo addo, quia, si sumatur unitas, vel compositio personæ, quantum supponit, vel interdum includit compositionem naturæ, sic potest dici quodammodo minor, quia includit in se plures compositiones; sic autem non recte fit comparatio, ut per se constat; si autem præcise fiat, ostensum est compositionem personæ ut sic esse minorem, seu e converso unitatem inde resultantem esse majorem.

5. Ad secundum respondeatur, imprimis illud esse posse accidentarium, nam quod extrema separata non possint conservari, potest esse ex imperfectione eorum, et mutua dependentia, non vero ex majori unione. Fortasse enim magis potest conservari una pars integralis separata ab alia, quam sine ultima dispositione sua, et tamen inde non fit majorem unionem intercedere inter substantiam et dispositionem accidentalem, quam inter partes substanciales inter se; et deinde non constat materiam et formam posse consistere dissoluta unione; materia enim, si ab una forma separatur, indiget alia ut permaneat in esse; et in hoc par est ratio de humanitate, nam si separaretur a Verbo, indigeret alia subsistentia, ut considereret; forma vero separata a materia naturaliter conservari non potest, nisi sola rationalis, cui hoc singulare est, quia est forma subsistens. Et ita etiam est singulare in Verbo divino, ut, licet sit unitum humanitati, habeat nihilominus subsistentiam omnino ab illa independentem, quod non refert, ut propterea unio minus perfecta censenda sit; sicut anima rationalis non mi-

nus perfecte unitur materiæ quam aliæ formæ, quamvis separata consistere possit.

6. Ad tertium respondeatur, inter materiam et formam esse majorem proportionem naturalem, quam respicit naturalis unio; at vero humanitas habet proportionem obedientiam respectu subsistentiæ Verbi, quam respicit supernaturalis unio quæ altioris ordinis est, et hoc sufficit ut unio possit esse major. Ad ultimum partim responsum est, partim dicitur compositionem creatam ex humanitate, et subsistentia propria, ex ea parte qua extrema non distinguuntur omnino realiter, sed tanquam res et modus, includere quamdam identitatem inter extrema, et quod hoc non debere, nec posse comparari cum hac unione, quia ut sic non est unio, sed unitas; et propterea dixi hanc comparationem debere fieri cum unionibus ex rebus distinctis; quatenus vero illa subsistentia creata est quidam modus distinctus a propria natura, sic excedit in simplicitate, et unitate, et in aptitudine, seu potius virtute terminandi quamcumque naturam, tam propriam, quam alienam, a subsistentia Verbi, quæ infinite perfecta est, tam in genere subsistentiæ quam in ratione actus purissimi; et ex hac parte superat hæc unio etiam ipsam compositionem ex natura et subsistentia creata, sicut unio formæ substancialis ad materiam, ex ea parte qua substancialis est, superat unionem modi accidentalis, verbi gratia, sessionis cum subjecto suo, quamvis in ratione realis identitatis major possit esse unitas inter modum et subjectum, quam sit inter materiam et formam. Solet vero hic inquiri cum qua naturali unione seu compositione unio hac maiorem similitudinem habeat. Sed de hac res sufficient dicta superius, disputatione præcedenti, sect. 4, in solutione objectionis contra primum dictum.

SECTIO II.

Utrum unio incarnationis in genere entis seu donum a Deo collati sit omnium maxima.

1. *Objectio.* — *Responsio.* — In hoc dubio unum est de quo a nemine dubitatur, nec dubitari potest, videlicet, terminum adæqualum resultantem per hanc unionem esse rem perfectiore quamcumque alia creata; est enim hic terminus (ut supra ostendimus) hic homo Christus, constans ex persona Verbi, et humanitate; includit ergo in se infinitam perfectionem Verbi; superat ergo omnia alia,

quæ finita sunt. Dices: hoc argumento probaretur hunc terminum esse tam perfectum, sicut Verbum ipsum secundum se, atque adeo sicut Patrem ipsum, vel Spiritum Sanctum, quod videtur contra verba Christi, Joan. 14, dicentes: *Pater major me est*, ubi loquitur de se ipso ut homine, atque adeo ut termino hujus unionis. Respondeatur: si in hoc termino consideretur totum id quod includit, verum est esse simpliciter infinite perfectum, quia includit totam perfectionem Verbi et humanitatis, sicut omne compositum includit totam perfectionem componentium; si autem hic terminus consideretur formaliter ac præcise, ut constituitur per humanitatem, sic dicitur minor Patre.

2. Quod ergo in quæstionem venire potest, solum est an, considerando id quod per hanc unionem confertur humanæ naturæ, illud sit majus et excellentius quocumque alio ente creato, vel quocumque dono Dei. Durandus enim, in 3, dist. 2, q. 1, dicit perfectiorem esse et digniorem unionem beatitudinis, atque adeo esse excellentius Dei donum, quia reddit formaliter beatum, et explet omne desiderium. Idem Richardus ibi, art. 2, q. ult., ad fin.; Gabriel, dist. 4, q. 2, art. 3, dubit. 4, ad 2, videtur sentire hanc gratiam unionis pertinere ad majorem dignitatem; tamen q. 2, art. 2, ad 2, ad finem, in contraria partem inclinat. Idem Marsil, q. 3, art. 2, ad 2; Scotus vero, dist. 2, q. 1, dicit hanc unionem esse perfectiorem in ratione actus primi, illam vero, quæ est in visione beata, esse perfectiorem per modum actus secundi, simpliciter vero negat esse comparabiles, quia sunt diversarum rationum. Sed, cum ratione doni et perfectionis convenient, in ea comparari poterunt; imo non solum cum perfectione visionis, sed etiam cum perfectione gratiæ habitualis potest hæc unio comparari. Et potest fundari hoc modo hæc opinio, quia per hanc unionem duo possunt intelligi conferri humanitati, scilicet, modus ille creatus qui fit in humanitate, et persona Verbi (omitto enim prædicamentalem relationem unionis, hæc enim et parvam perfectionem affert, et ex suo fundamento judicanda est); modus autem unionis videtur in se esse quid valde imperfectum, quia realiter seu identice est idem cum ipsa humanitate, et ita ex hac parte non videtur exceedere ordinem naturæ in entitate sua; imo videtur esse quid minus perfectum quam ipsa substantia humana, gratia vero vel visio beata est res

gratiæ, et donum Dei excellentissimum. — *Diferentia inter unionem hypostaticam, et beatificam, et unionem per gratiam.* — Nihilominus dicendum est cum communi sententia, hanc unionem esse supremum ac perfectissimum opus gratiæ, per quod Deus communicat creaturæ aliquid excellentius et melius quam per omnem aliam actionem communicet. Hæc est sententia D. Thomæ, art. sequenti, ad 1, art. 11, in corpore, et infra, q. 4, art. 1, ad 2, ubi tenet Cajetanus, et alii. Idem supposuit D. Thomas supra, q. 1, art. 1, ubi late explicuimus quomodo communicatio bonitatis divinae sit major in hoc opere quam in omni alio, quod idem fere docet Albertus, in 3, dist. 2; et Bonavent. ibi, art. 1, q. 2, in prioribus argumentis, quorum conclusionem postea concedit. Idem sumitur ex Alexan. Alen., 3 p., q. 11 et 12, art. 1, membr. 1; et ex Henr., Quodlib. 6, q. 6, et Quodlib. 13, q. 5; et alii auctores infra citandi, qui negant gratiam unionis posse communicari creature irrationali, hanc sententiam tanquam manifestam supponunt. Denique Scotus hoc tan-

dem docuit in 4, dist. 49, q. 2, § Ad istam secundam questionem. Et probari primo potest ex Augustino, lib. 13 de Trinit., c. 9 et 13, dicente, Deum factum esse participem nostræ mortalitatis, ut nobis persuaderet futuros participes immortalitatis ejus et gloriæ, et ideo Joannem Evangelistam, cap. 1, cum dixisset: *Dedit eis potestatem filios Dei fieri*, statim addidisse: *Et Verbum caro factum est*, ut ab eo quod majus est, suaderet quod incredibile videbatur. Itaque censem multo majorem esse gratiam, Deum fieri hominem, quam homines, per gratiam adoptionis, fieri Dei filios et heredes, quo argumento fere usus est Paulus, ad Rom. 8, dicens: *Qui proprio Filio suo non pepercit, quomodo cum illo non omnia nobis donavit?* Eodem modo loquitur Augustinus, tractat. 2 in Joan., et ideo lib. de Prædestinat. sanct., c. 15, hanc gratiam unionis vocat: *Excellentissimam, tantumque natura humanae subventionem, ut quo altius attolleretur, non haberet.* Idem summi potest ex Chrysostomo, hom. 10 in Joan. Ratione breviter declaratur primo, quia, si consideremus omnia quæ in hac unione interveniunt, non tantum collatum est humanitatì aliquod donum creatum, sed ipsam personam increata filii Dei, quæ est infinitum bonum. Nec vero cum hoc dono conferri potest quod ipsis justis datur per gratiam ipsa persona Spiritus Sancti, aut Beatis ipsa essentia divina, quia in illis unionibus accidentalibus non datur ipse Deus, ut per se ipsum quasi formaliter perficiat, vel actuet, seu terminet ipsum esse creaturæ suæ, neque ut cum illa unum ens vere componat; sed dicitur dari speciali modo, quia singulare ratione censetur esse præsens, aut per modum objecti, aut per modum principii supernaturaliter efficientis et proficientis animam, aut certe secundum quamdam præsentiam, vel unionem ex speciali amicitia profectam. At vero per hanc unionem ipsam personam Verbi per se se conjungitur humanitati, illamque perficit, et terminat dependentiam ejus, ac denique cum illa unam substantiam vere ac ineffabiliter componit. Quanto ergo major est persona divina quam ejus participatio, et filiation naturalis, quam adoptiva, tanto donum collatum per hanc unionem cuncta alia videatur superare. Quod argumentum totum fundamentum habet in Paulo, ad Heb. 1, dicente de Christo: *Tanto melior Angelis effectus, quanto differentius præ illis nomen hæredavit*; et infra id confirmat ex illo Psal. 44: *Di-*

lexisti justitiam, et odisti iniquitatem, propterea unxit te Deus, Deus tuus, oleo latitiae præ participibus tuis, quæ de Christo Deo et homine intelliguntur, in quo humanitas divinitate uncta est, ut Sancti exponunt, quos infra, q. 78 et 15, afferemus. Quod a signo confirmari potest, tum quia humanæ naturæ ratione hujus unionis debetur major reverentia et honor, quam debeatur ulli personæ creatæ propter quamcumque excellentiam gratiæ aut gloriæ; ergo signum est hanc dignitatem esse majorem; sic enim colligere videtur Paulus ad Hebr. 1, cum ait: *Et adorent eum omnes Angeli ejus*; tum etiam quia ipsi humanitatì ratione hujus unionis debetur omnis excellentia gratiæ et gloriæ, et ut sit prorsus impeccabilis, ut infra dicetur; nonnullum etiam signum est quod hoc bonum, quo est præstantius, eo est rarius, unde soli uniti naturæ communicatum est. Secundo confirmatur, seu explicatur exemplo, quia, sicut corpus humanum, per substantialem conjunctionem cum anima rationali, efficitur veluti organum conjunctum illius, et participat quodammodo spiritualem et rationalem perfectionem ejus, qui status est major perfectionis corporis, quam omnis alia creata, ita humanitas per hanc unionem substantialem fit vere ac proprie natura ipsius Verbi divini, et instrumentum conjunctum illius, et ideo illi debitum est ut participet perfectiones ipsius Verbi, et ut ab illo dirigatur et gubernetur tanquam a propria hypostasi; est ergo hoc bonum, sine ulla comparatione, major perfectionis illius humanitatis, quam omnis alia perfectio creata aut creabilis; ergo.

4. Secundo, si consideremus ipsum modum unionis, imprimis excedit in hoc omnia alia entia creata, quod est in altiori ordine rerum, quam reliqua omnia; sicut enim gratia quamvis comparata ad substantiam animæ sit fortasse in esse physico et in entitate minus perfecta, quia est accidens, anima vero substantia, tamen secundum gradum vel ordinem rerum, constituitur in altiori ordine divino, quia est quædam participatio divinitatis ejusque perfectionum, seu operationum, eo modo quo sunt propriæ Dei, et non possunt esse connaturales substantiae create; ita haec unio, licet in se tantum sit quidam modus creatus, tamen, quatenus attingit Deum ipsum in se, et illi intime et substantialiter conjungit naturam creatam, et facit ut ille, qui est verus homo, sit etiam verus Deus, non per participationem, sed personaliter, et per es-

sentiam, hac ratione pertinet ad quemdam altiorem ordinem rerum quam sit ordo naturæ, vel gratiæ adoptionis; cuius signum etiam est, quia hæc unio non debetur naturæ, nec secundum se, neque etiam ut habenti gratiam creatam quantumcumque perfectam; at vero gratia habitualis, et beatitudo ipsa, licet non debeatur naturæ secundum se, debetur tamen naturæ, ut habenti hunc modum unionis ad Verbum. Et hoc docuit optime D. Thomas infra, q. 7, art. 13, ubi dicit, gratiam unionis non esse in genere gratiæ habitualis, sed esse supra omne genus, sicut ipsa divina persona, quod satis est ut illa unio sit excellentius donum Dei quam omne aliud creatum, quamvis fortasse in entitate sua non excedat ipsam substantiam humanitatis, sicut etiam donum sanctificationis per gratiam, est majus quam ipsa creatio substantiæ, quamvis fortasse ipsa entitas gratiæ physice non sit perfectior, quia excellentia horum donorum magis pensanda est ex modo quo per illa Deus ipse communicatur, quam ex physica tantum entitate. Et confirmatur, quia hic modus non solum est supernaturalis, ut supra ostendimus, verum etiam est majus opus Dei quam opus creationis vel glorificationis, quia, ut supra, q. 1, late dictum est, divina omnipotencia, atque alia attributa, in illo magis ostenduntur.

5. *Solutio argumenti.*—Et ex his facile est fundamentis contrariae sententiæ respondere: quoad principale enim fundamentum, jam declaratum est quomodo incarnatio, tam ratione unionis quam Verbi uniti, excedat omnia alia dona Dei. Unde solum addendum est, hunc modum unionis simpliciter dicendum esse supernaturalis, multo magis quam gratiam, vel visionem beatam, quia multo minus potest esse connaturalis creaturæ, et altiori modo conjungit illam Deo, supra totum debitum illius, ac denique magis in eo agitur supra omnes leges naturæ. Nec refert quod hic modus non sit entitas distincta omnino realiter a substantia humanitatis; satis enim est totum illud esse quod habet, ut est modus, esse omnino supernaturalis, non tantum quia supernaturaliter fit, sed quia in se est quid supernaturalis. Quod vero gratia aut visio habeant proprias entitates supernaturales distinctas omnino ab entitate substantiæ, non arguit in eis majorem supernaturalitatem, sed in hoc modo majorem quamdam perfectionem, quia non pertinet ad modum accidentis, sed substantiæ. Et inde etiam col-

ligi potest potest hunc modum esse magis supernaturalis, imo constitui (ut ita dicam) in supremo gradu supernaturalitatis; substantia enim omnino supernaturalis, si esset possibilis, altior esset quam accidentis supernaturalis; quia vero talis substantia omnino creata esse non potuit, solum mediante hoc modo unionis potuit aliquo modo constitui; illa enim substantia composita ex Verbo et humanitate maxime supernaturalis censenda est.

6. *Ad primam confirmationem.*—Ad primam confirmationem negatur assumptum; ratio enim substantiæ perfectior est quam ratio sensibilis, quamvis illa communicari possit inanimatis, hæc vero solis animantibus; imo ex illa ratione sequeretur majorem perfectiōnem esse habere sensum, quam sit unio hypostatica, quia hæc communicari potest lapidi, illa vero non. Illud ergo, ut Cajetanus notavit, ad summum procedit in perfectionibus connaturalibus quæ oriuntur ex propriis rerum principiis; imo addendum est, oportere ut sint perfectiones ejusdem ordinis, et maxime in iis quæ non sunt perfectiones simpliciter, sed includunt imperfectionem; generaliter autem loquendo, sæpe universalior perfectio est major ex suo genere, quia est simpliciter simplex; ita vero est in proposito, quia constitutio suppositi est perfectio simpliciter et substantialis, et ideo ex suo genere major est, licet possit pluribus rebus communicari, quam visio, que accidentalis perfectio est. Concedit tamen potest visionem, ex ea parte quæ est actus vitæ actusque secundus, quoad modum, esse secundum quid magis perfectam, quam unio hypostatica per se sumpta, et ex hac parte solum posse communicari creature rationali, sicut nutritio simpliciter non est perfectior quam ratio substantiæ vel suppositi, et tamen propter modum non potest esse nisi a principio vitæ.

7. *Ad secundam confirmationem.*—Ad secundam confirmationem respondetur, posse potius retorqueri in confirmationem veritatis, quia per hanc unionem excellentiori modo sanctificatur anima, et deificatur, quam per omne aliud donum creatum; imo non solum anima, sed etiam corpus, quæ est alia excellentia hujus unionis, quæ animam et carnem immediate conjungit Deo, unde sine dubio est bonum præ omnibus eligendum. Quod vero ex illa præcise non sequatur gaudium, nisi media aliqua cognitione, hoc pertinet ad excessum secundum quid, quia provenit ex modo vitaliter operandi. Et hinc etiam pos-